

EXPUNERE DE MOTIVE

Proiectul noului Cod penal, care se află în procedură finală în fața Parlamentului, instituie un nou sistem de pedepse bazat pe principii de drept statornicite în multiple documente internaționale și acceptate de legislațiile europene. Pentru ca pedepsele prevăzute în noul Cod penal să poată fi aplicate și executate, este nevoie de elaborarea unei noi legi privind executarea pedepselor, proiectul de față realizând acest obiectiv.

Proiectul Legii privind executarea pedepselor se înscrie în contextul general al unificării legislației penale europene și în cel special al integrării europene și euroatlantice a României. Prin proiect se realizează o reformă a sistemului de executare a pedepselor, noua reglementare fiind superioară celei în vigoare, proiectul reprezentând un instrument modern și eficient în lupta împotriva infracțiunilor.

Proiectul privind legea executării pedepselor își fundamentează reglementările în primul rând pe următoarele documente internaționale: Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de ONU, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, Recomandările în materie ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, în special Recomandarea nr.R(87)3 din 1987 privind regulile penitenciare europene, R(80)11 din 1980 privind detenția preventivă, R.1245(1994) privind detenția persoanelor în stare de judecată, R(92)16 privind regulile europene referitoare la aplicarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, R(97)12 privind personalul însărcinat cu aplicarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, R(89)12 privind educația în penitenciare, R(98)7 privind aspectele de ordin etic și de sănătate din penitenciare.

Structura proiectului reflectă noutatea conținutului și sistematizării reglementărilor referitoare la pedepse din proiectul noului Codul penal. Astfel, după Titlul I „Dispoziții generale”, proiectul conține reglementări referitoare la executarea pedepselor principale neprivative de libertate (Titlul II), iar prevederile referitoare la executarea pedepselor principale privative de libertate fac obiectul Titlului IV. Executarea măsurilor preventive privative de libertate sunt reglementate în Titlul V, iar ultimul Titlu cuprinde Dispoziții tranzitorii și finale (Titlul VI).

Prezentăm câteva din reglementările proiectului pe care le socotim mai reprezentative:

În Titlul I „Dispoziții generale” sunt prevăzute norme cu valoare de principiu, cum sunt cele referitoare la legalitatea executării pedepselor (art.1), la faptul că pedepsele se execută numai în temeiul hotărârii judecătorești definitive de

condamnare (art.2) și în condiții care să asigure respectarea demnității umane (art.3), la interzicerea supunerii persoanelor care execută o pedeapsă la tortură, tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente (art.4), la interzicerea discriminării în executarea pedepsei (art.5), precum și la judecătorul delegat pentru executarea pedepselor, care supraveghează și controlează asigurarea legalității în executarea pedepsei privative de libertate și îndeplinește și alte atribuții prevăzute de proiect (art.6).

Titlul II „Executarea pedepselor neprivative de libertate” este structurat în două Capitole destinate reglementării executării celor două pedepse principale neprivative de libertate: munca în folosul comunității și amenda sub forma zilelor amendă. În ce privește munca în folosul comunității (Cap.I), reglementările privesc organizarea executării acestei pedepse, stabilindu-se domeniile și locurile unde se poate executa această pedeapsă, (în domeniul serviciilor publice, gestionate de autoritățile administrației publice, în cadrul asociațiilor și fundațiilor, abilitate în acest scop de instanța de judecată), precum și activitățile în folosul comunității care pot fi efectuate în executarea pedepsei, ca și persoanele și autoritățile care exercită supravegherea și controlul executării. Se reglementează, de asemenea, modul de executare a muncii în folosul comunității și anume procedura de urmat, încheierea judecătorului delegat pentru executarea pedepsei, obligațiile condamnatului, durata, locul și condițiile de executare etc.

Titlul III privește „Executarea măsurilor de supraveghere și a obligațiilor dispuse de instanță potrivit Codului penal”.

Titlul IV, numit „Executarea pedepselor principale privative de libertate” este structurat în Capitole și anume:

Capitolul I privește organizarea executării pedepselor principale privative de libertate, prevăzute de proiectul noului Cod penal: închisoare, închisoare strictă, detenție severă și detențiunea pe viață. Se prevede, astfel, în primul rând, că toate aceste pedepse se execută în locuri anume destinate, denumite penitenciare, care sunt înființate, prin ordin al ministrului justiției, în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, că organizarea și funcționarea lor se stabilește prin regulament aprobat prin ordin al ministrului justiției, care se publică în Monitorul Oficial al României și pe pagina de Internet a Ministerului Justiției și a Administrației Naționale a Penitenciarelor. Totodată se prevede că pentru anumite categorii de persoane condamnate la pedepse privative de libertate se pot înființa penitenciare speciale și anume a) penitenciare pentru minori, b) penitenciare pentru femei, c) penitenciare – spital. De asemenea, este importantă prevederea care stabilește că în cadrul penitenciarelor se pot înființa secții speciale de arestare preventivă, unde pot fi ținute numai persoanele condamnate printr-o hotărâre definitivă la o pedeapsă privativă de libertate, care sunt cercetate în stare de arest în altă cauză.

În Capitolul II al Titlului IV sunt reglementate regimurile de executare a pedepselor privative de libertate bazate pe sistemul progresiv de executare a

pedepsei, persoanele condamnate având posibilitatea, în condițiile legii, să treacă dintr-un regim în altul.

Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate sunt: a) regimul de maximă siguranță b) regimul închis, c) regimul semi-deschis, d) regimul deschis.

Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate se diferențiază în raport cu gradul de limitare a libertății de mișcare a persoanelor condamnate, modul de desfășurare al activităților și condițiile de detenție. Proiectul definește fiecare din aceste regimuri de executare a pedepselor, determinând strict felul și durata pedepsei, modalitățile de supraveghere și pază, de cazare, prestarea muncii, activitățile socio-educative etc., ce caracterizează fiecare regim.

Proiectul cuprinde, de asemenea, norme privind personalizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate.

Titlul IV mai cuprinde, de asemenea, reglementări privind condițiile de detenție, precum și proceduri referitoare la drepturile și obligațiile persoanelor condamnate, aceste reglementări fiind în concordanță cu principiile și normele internaționale, cu prevederile Constituției, cu practica Curții Europene a Drepturilor Omului. Un alt Capitol al Titlului IV este consacrat reglementării muncii prestate de condamnați, alt Capitol activităților socio-educative, instruirii școlare și formării profesionale a persoanelor condamnate la pedepse privative de libertate, iar următoarele Capicole privesc „Recompense și sancțiuni disciplinare”, „Liberarea condiționată”, „Documentele întocmite de Administrația Penitenciară.

Titlul V se referă la executarea măsurilor preventive privative de libertate. Reglementările din acest Titlu respectă prevederile internaționale în domeniu, instituind un regim special de detenție pentru persoanele care sunt reținute sau arestate preventiv, diferit de regimul pentru persoanele condamnate.

Astfel, se prevede, printre altele, că reținerea și arestarea preventivă în cursul urmăririi penale se execută în centrele de reținere și arestare preventivă care funcționează în subordinea Ministerului Administrației și Internelor, iar arestarea preventivă în cursul judecății se execută în centrele de arestare preventivă care funcționează în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Ultimul Titlu prevede, ca dispoziții tranzitorii, că în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii, judecătorul delegat pentru executarea pedepselor stabilește, pentru fiecare persoană condamnată la o pedeapsă privativă de libertate, regimul de executare, conform dispozițiilor Codului penal și ale acestei legi. De asemenea, ca dispoziții finale, se prevede că legea intră în vigoare la data intrării în vigoare a noului Cod penal și că până la data intrării în vigoare a acestei legi Guvernul va adopta, prin hotărâre, regulamentul de aplicare a dispozițiilor acesteia, precum și că se abrogă Legea nr.23/1969 privind executarea pedepselor și orice alte dispoziții contrare.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare cu procedura de urgență prevăzută de art.76 alin.(3) din Constituția României, republicată.

